DISSERTATIO
ANATOMICA
MUSCULORUM VARIETATES
SISTENS

QUAM

CONSENSU GRATIOSI MEDICORUM ORDINIS

PRAESIDE

CAROLO ASMUND RUDOLPHI

PHIL. ET MED. DOCT. HUIUS PROFESS. P. O. MEMBRO COLLEGII MEDICO-TECHNICI PRIMARII, ACAD. SCIENT. REG. BEROLINENS. ET IMPERIAL. PETROPOL. SOC. MED. PARIS. ET MONSPELIENS. FAUTORUM REI VETERIN. HAFNIENS. NATURAE SCRUTAT. BEROLIN. ET MOSQUENS. PHYSICARUM JENENS. GOTTINGENS. ET ROSTOCHIENS. MEDICO-PHYS. ERLANGENS. LINNAEANAE LIPS. SYDENHAM. HALENS. NEC NON MINERALOG. JENENS. SODALI, FAC. MED. H. A. DECANO

PRO

SUMMIS IN MEDICINA HONORIBUS

LEGITIME IMPETRANDIS

PUBLICE DEFENDET

CAROLUS FRIDER. LUDOV. GANTZER

BRANDENBURGENSIS.

D. XIII. MART. M. A. MDCCCXIII.

BEROLINI.

TYPIS JOANNIS FRIDERICI STARCKII.

Specimen inaugurale exhibituro non inutilis visus fuit labor varietates colligere myologicas, vel dum practicis in theatro nostro anatomico interfui exercitationibus, a me observatas, vel ab illustrissimo Praeside visas et benevole mecum communicatas.

Cadavera ultra ducenta singulis semestribus hyemalibus in theatro anatomico dissecantur, quorum circiter centum et quinquaginta, dum scopo vel myologico, vel angiologico aut neurologico praeparantur, quoad musculos attente examinari nobis statuere licet. Non potest ergo fieri quin horum varietates quotannis exhibeantur plurimae, unde de singulorum frequentia vel raritate judicium iterum facilius redditur.

§. 1.

Dantur musculi saepissime deficientes, quo *psoas minor*, *pyramidalis abdominis*, *palmaris longus*, *plantaris* et *gemelli superiores* pertinent.

Psoas minor et *pyramidalis* 1) omnium saepissime desunt. *Plantaris* quam *palmaris* rarius deest.

§. 2.

Inter inconstantes *musculus glandulae thyreoideae*, *sternalis brutorum*, *tertium caput bicipitis brachii*, *accessorii ad musculos manus* et *accessorius plantae* gastrocnemios adjuvans saepissime adsunt.

§. 3.

Musculus articularis genu 2) sive *subcruralis*

---

1) Praeses in Diss. de Hyaena (Berol. 1811. 4. p. 13) pyramidales urso deesse dixit, cum in Urso arcto nullos observasset, sed in Ursa maritima postea reperit, et ejusdem quidem, ac Hyaenae, indolis nimirum extra rectos abdominis positos.

2) *Sömmerringius*, vir illustr. (De C. H. fabrica T. III. p. 300) illum nonnunquam adesse; cel. *Hesselbach* (*vollständige Anleitung zur Zergliederungskunde*. II. B. 1. H. Arnstadt 1810. 4. p. 116) rarum vocat; sed *Albinus* (Annot. Acad. Libr. IV. Cap. V. p. 27) se subcruralem in aliis aliisque alio atque alio modo conformatum observasse refert ideoque certe non rarum aut insolitum habuit.

rarus dici non meretur. Semper forsan adest: saepissime a *crurali* obtegente distinctissimus, mox major, mox minor, vel simplex, vel plus minus divisus; interdum vero cum crurali confusus, ut limites aegre reperiantur, tumque deesse dicitur.

§. 4.

Capitis musculi magnitudine quidem variant, et nonnullis fasciculi inconstantes sunt, v. c. tam *attrahentibus*, quam *retrahentibus auris*, uti etiam *zygomaticus minor* majori interdum non additur, ceterum autem constantissimi sunt.

Musculorum oculi rectorum alterum defuisse legimus, quod Praeses nunquam observavit. 3) Faciei musculi praeter *zygomaticum minorem*, uti supra dictum est, semper quoque adsunt.

In collo et trunco varietas major obtinet, in extremitatibus maxima.

§. 5.

Saepius musculi novi adduntur quam con-

---

3) Nisi in monstris. In acephalis spuriis plerumque pariter adsunt; semel tantum in ejusmodi foetu rectum superiorem desideravit. Nuper autem foetus monstrosus palato fisso aliisque vitiis laborans dissectus est, in quo, licet palpebrae perfectae adessent, tam oculi bulbi quam horum musculi deficiebant.

sucti desunt, si *psoam minorem*, *pyramidalem*, *palmarem longum* et *plantarem* exceperis.

Generatim quidem accessorii in corporibus torosis saepius observantur, interdum tamen in gracilibus quoqué occurrunt.

In cadaveribus trium juvenum francogallorum eodem tempore dissectis Praeses complures observavit musculos accessorios. Casu forsan hoc accidit, fieri tamen posset ut in regionibus australioribus tales saepius occurrant.

§. 6.

Musculorum colli aliquot varietates.

Latissimis colli in corpore viri adulti toros validissimis, ubi ad mentum adscendebant (sub eodem tamen) fibrarum transversalium fasciculos satis fortes incumbere vidimus. [4])

Digastrici maxillae venter maxillaris non ita raro multiplicatur; exemplum egregium cel. Fleischmann [5]) descripsit et icone illustravit.

Sternomastoideos et *cleidomastideos* separatos nos quoque passim observavimus.

---

4) Musculum consimilem cel. *Fleischmann* habet (*Abhandlungen der physikal. Medizin. Societät zu Erlangen* B. I. S. 28.)

5) l. c. p. 26, 27, Tab. I. Fig. I.

Sternocleidomastoidei tendinem sternalem cum *recti abdominis* tendine coïre vidimus, plerumque tamen pars intermedia proprium sistit musculum, de quo in § insequ.

Sternohyoideum utplurimum haud procul ab initio linea tendinea notari, Soemmerringius recte monet; interdum tamen inscriptio ista magis remota, ut tres ultra pollices ab origine distantem invenerimus.

Omohyoideum viri adulti sinistrum deficientem, hujus vero loco sternothyreoideum ejusdem lateris fissum et hinc oblique decurrentem, illius itaque defectui supplentem Praeses observavit. [6])

Musculus glandulae thyreoideae non raro obvius, Praesidi nunquam par aut symmetricus visus est, sed vel dextram vel sinistram dictae glandulae partem potissimum petens; neque semper ab osse hyoideo, sed aeque saepe a cartilagine thyreoidea originem capit.

§. 7.

Musculus sternalis brutorum.

Sternalis brutorum vulgo dictus, vel musculus in summo thorace situs, quem *Dou-*

---

6) *Soemmerringius* (l. c. p. 113.) idem de *sternohyoideo* refert.

glaſs [7]) vocat, vel thoracicus ab ill. *Sandifort* [8]) quoad complures varietates fuse descriptus, persaepe occurrit [9]) et maxime ludit.

Rarissime utrumque, plerumque alterum tantum occupat latus. Interdum ab sterno exortus huic quoque inseritur, utrinque tendineus, utplurimum gracilis, media majoreque parte carnea, mox aequali, mox medio contracta. Nonnunquam unam alteramve aut plures petit costas (v. c. tertiam ad quintam) tumque multo latior et fere triangularis, oblique decurrens. Saepissime neque cum sternocleidomastoideo neque cum recto abdominis conjungitur.

Quando sterno soli impositus est, nullius certe usus, alias inspirationem plus minus adjuvare potest.

---

7) Descriptio comparata musculorum corporis humani et quadrupedis. L. B. 1729. 8. p. 78.

8) Exercitationes academicae (Liber I.) L. B. 1783. 4. p. 82—88.

9) *B. S. Albinus,* anatomicorum decus (Historia Musculorum Hominis Ed. alt. Francof. et Lips. 1784. 4. p. 262.) Musculo recto illum addit, immerito rarum vocat.

§. 8.

Triangularis sterni.

Cel. *Rosenmüller* [10]) *triangularem sterni* inferiora versus cum *transverso abdominis* coire recte monet, quemadmodum etiam summus *Albinus* [11]) tanquam hujus continuationem considerat. Nihilo tamen minus utrumque sub eodem nomine [12]) conjungere nollem, cum fasciculi triangularis superiores persaepe ab inferioribus disjuncti sint propriosque sistant musculos.

§. 9.

Diaphragmatis varietas rarior.

Huberus Soemmerringio [13]) teste in pueruli trimestris media et priore tendinis diaphragmatis parte fibras musculares transversas reperit: Praeses quoque fasciculum fibrarum carnearum subtransversalium ultra pollicem latum paulloque breviorem infra venae cavae ostium in tendine diaphragmatis hominis adulti observavit.

---

10) De nonnullis musculorum c. h. varietatibus. Lips. 1804. 4. p. 9.

11) l. c. p. 278.

12) *Sternoabdominalis Rosenmüller* l. c.

13) l. c. p. 162, in nota.

Scalenorum, levatorum longiorum costarum aliorumque musculorum trunci varietates vulgares omittimus.

§. 10.

Musculus claviculae novus.

In cadavere senis septuaginta octo annos nati clavicula sinistra (non itidem dextra) musculum obtulit Praesidi neque antea neque postea visum, cujus mentionem nullibi factam esse invenio.

Tendo acutus teretiusculus claviculae superficiei superiori, distantia ab extremo sternali circa pollicari, insertus brevi in carnem tenuem, planam, sensim latescentem (tandem fere pollicem latitudine aequantem) abiit, quae supra claviculam et deltoidem musculum ad summum humerum ferebatur, ibidemque aponeurosi terminabatur cuti immixta.

Cutem humeri procul dubio contrahere potuit.

In eodem cadavere geminus superior utriusque femoris defuit, reliqui musculi normales erant.

§. 11.

Musculus articuli humeri novus.

In cadavere juvenis, Francogalli, musculus singularis, neque alibi visus, neque ab auctoribus descriptus [14]) apparuit.

Tendine brevi at satis forti a costa secunda lateris sinistri (non pariter dextri) mox pone ejusdem cartilaginem intercostalem obortus ventrem efficiebat depressum adscendentem, a pectorali minori majorem partem obtectum, tandem iterum tendineus factus membranae humeri capsulari inserebatur.

§. 12.

Pectoralis major anomalus.

Pectoralis majoris varietates plurimas *Soemmeringius*, vir ill. collegit [15]), quibus novam ad-

---

14) Musculus pectoralis minoris accessorius, quem *Rosenmüller* (l. c. p. 6.) describit, nostro quidem analogus, sed diversus.

15) l. c. p. 219. Quam *Caldani* affert (Institut. anatomicae. T. 1. Lips. 1792, 8. p. 239.) cum nostra plurimum convenit.

dam in brachio dextro juvenis Francogalli nuper observatam [16].

Partis nempe sternalis lacertus teres digitum minimum crassitie adaequans brachio non insertus, sed tendinem qui omnes lacertos colligere solet, transeundo brevi ante flexuram cubiti in tendinem tenuem mutatus fuit, cujus fibrae fasciae antibrachii immiscebantur, ut hanc tendere potuerit, ideoque brachii robur auxerit.

§. 13.
Musculi manus accessorii.

Exempla horum saepe quidem occurrunt, nonnulla tamen a nobis visorum heic enumerare non superfluum ducimus.

a) *Accessorius ad flexorem carpi radialem.* In cadavere militis robustissimi suicidae [17]) abductor digiti minimi dextrae manus supra ligamentum carpi ad duorum pollicum longitudinem musculosus adscendebat et tenuior factus fibris tendi-

---

16) In sinistro latere pectoralis major solito more se habuit. In eodem cadavere *sternalis brutorum* utriusque lateris validus aderat.

17) In quo etiam sartorium duplicem et accessorium pedis observavimus, cui autem palmaris longus utrinque deerat.

nosis brevissimis, vel fere ope cellulosae firmae tendini flexoris carpi radialis inserebatur.

b) *Accessorius ad flexorem profundum digitorum* [18].

In cadaveris viri viginti sex annos nati, musculis ingentibus insignis, aqua mersi utroque brachio musculus conspiciebatur a condylo humeri flexorio inter flexorem sublimem et profundum exortus, mox carneus, ventrem exhibens tres circiter pollices longum, tres fere lineas latum, lineam crassum, tendinem autem fere quadripollicarem, tenuem, cylindricum, tendini flexoris profundi (pollicis a carpo distantia) insertum illumque adaugens.

c) *Accessorius ad flexorem pollicis longum.*

In ejusdem cadaveris cujus accessorium ad flexorem digitorum profundum descripsimus, utroque brachio, eodem quidem sed magis exteriori loco musculus enatus erat aliquot linearum lon-

---

18) In cadaveris feminae adultae, tenuioris habitus brachio dextro (neque pariter sinistro) a flexore pollicis longo (duorum circa pollicum distantia a basi radii) venter oriebatur carneus aliquot lineas latus, sensim tenuior, in carpo tendineus factus, et flexoris profundi tendini ad indicem delato insertus, qua lumbricalis primus exoritur. *Indicis* quasi *flexor brevis.*

gitudine tendineus, tum carneus, ventrem sistens bipollicarem, tres lineas latum, lineam crassum, dein tendinem exhibens fere sesquipollicarem, tenuem, flexori longo pollicis et ita quidem additum ut hujus fibris immisceretur.

d) *Indicator biceps.*

In cadavere viri adulti minime toroso utrumque brachium indicatorem bicipitem obtulit.

Caput accessorium supra carpi mediam partem exortum (ejusdem fere magnitudinis ac caput solitum) tendine brevissimo in tendinem indicatoris (angulo acuto) ita abiit, ut fibrae intime conjungerentur.

§. 14.

Musculorum femoris aliquot varietates.

Sartorius duplex [19]). In femore militis robustissimi suicidae dextro sartorius quidem tam validior ac alias esse solet, quam carne maximopere descendente insignis, ceterum autem simplex erat. In femore vero sinistro penitus duplex, et simul crassissimus. Sartorius externus, uti in Rosenmuelleri exemplo, accessorius erat. Interno solito more oborto haud longe infra ori-

---

19) Cel. Rosenmüller l. c. p. 7. sartorium dextri femoris accessorium describit.

ginem tendo externi addebatur valde brevis simulque tenuis, tum vero hic carneus et fere aeque validus factus infra genu descendebat in tendinem interni iterum abiens. Caro sartorii interni sive veri ceterum maxime et longius quam externi descendebat.

Musculum tricipitem femoris nuper in cadavere viri adulti *quarto capite* quod adductori brevi analogum erat, auctum vidimus.

Biceps femoris rarissime *triceps* observatur, dum biceps brachii saepe talis occurrit. In cadavere juvenis Francogalli, cui etiam accessorius pedis aderat, femur dextrum (neque sinistrum) bicipitem singulari modo tricipitem exhibuit. Praeter solita enim capita tertium aderat tenuissimum quod a tubere ischiatico brevi tendine exortum mox in ventrem abiit subcylindricum, digito minimo tenuiorem, qui tandem supra poplitem ventri longo solito addebatur.

§. 15.

Accessorii ad calcaneum.

In cadavere juvenis, cujus biceps femoris tertio capite auctus erat, utrinque accessorius ad calcaneum comparuit.

Musculus iste pone flexorum pollicis longum, et ante tendinem Achillis, a tibia et fibula

obortus ventrem efficiebat tres circiter pollices longum, sesquilineam crassum; supra calcaneum in tendinem fortiusculum abiit, qui ad plantam pedis introrsum vergens (infra malleolum internum) calcanei superficiei inferiori et fere mediae insertus, gastrocnemiorum in calcaneum vim maxime adaugebat.

Consimilem musculum Praeses in utroque senis pede observavit, carnosum, pollicem latum, quatuor fere pollices longum interstitium inter tendinem Achillis et flexores pedis longos explentem tandem tendine calcaneum simili modo petentem.

Confer musculum insequentem.

§. 16.

Accessorius ad flexorem digitorum pedis longum.

In cadavere militis suicidae robustissimi, cujus supra mentio jam facta est, Praeses musculum priori (§. 15.) maxime affinem sed diverso modo terminatum, in utroque crure observavit.

Ante tendinem Achillis venter musculosus pennatus aderat duos pollices longitudine superans, inferiorem flexoris longi pollicis partem obtegens et includens, duobus capitibus hinc nimirum a tibia illinc a fibula exortus; inferiora

versus musculus angustior fit, tandem tendinem efformans teretem, qui infra malleolum internum ad plantam pedis fertur, ibidemque carnem quadratam Sylvii intrans totam hujus longitudinem percurrit.

Lusum naturae videmus, dum musculus quoad originem priori quidem simillimus, non calcaneo inseritur, sed flexori longo digitorum additur.

Cel. *Rosenmüller* [20]) similem musculum habet, et praeterea analogum priori, diversum tamen, refert.

§. 17.
Lumbricales pedis terni.

In musculis pedum minoribus varietates non raro observamus, v. c. in extensore digitorum brevi capitibus accessoriis instructo, rarius autem lumbricales numero variant.

In cadavere tamen viri robustissimi, aqua mersi plantae Praeside observante ternis tantum lumbricalibus instructae erant. In dextro nimirum pede lumbricalis digiti quarti, in sinistro vero ille digiti quinti desiderabatur. Lumbricales manus hujus cadaveris solito more quaterni erant.

---

20) l. c. p. 8.

§. 18.

Appendix de Musculi latissimi dorsi varietate.

Dum dissertatio nostra prelo jam committitur novam in theatro anatomico latissimi dorsi varietatem observamus, quam addere non superfluum erit.

Fasciculus nempe carneus pollicem dimidium latitudine aequans tendinem communem latissimi dorsi non intrat, sed eundem transiens tandem tendinens factus tendini pectoralis majoris additur eumque adauget. Variae a *Soemmerringio* [21]) et *Rosenmüllero* [22]) latissimi varietates recensentur, ista tamen in utroque viri adulti brachio observata ab iisdem recedit, neque Praesidi alias visa.

---

21) l. c. p. 226.

22) l. c. p. 5.

THESES.

I.

Caesaris Bressae de tubae Eustachianae usu sententia (nosmet ejusdem ope propriam vocem audire) falsissima.

II.

Nutritio foetus per liquorem amnii nulla datur.

III.

Intestina ex vesicula umbilicali minime originem capiunt.

IV.

Nervorum cerebralium dictorum ne dimidia quidem pars nomine digna.

V.

Typhus saepissime cum inflammatione conjunctus.

VI.

Morbus boum gallicus dictus perperam hydatidibus adscriptus.